

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar av Promemorian En skyldighet för kommuner och regioner att anmäla anställda som är misstänkta för brott

Fi2026/01426

Sammanfattning

Region Västerbotten har tagit del av promemorian En skyldighet för kommuner och regioner att anmäla anställda som är misstänkta för brott och delar bedömningen att kommuner och regioner behöver bedriva ett tydligt och systematiskt arbete för att förebygga och hantera korruption, otillåten påverkan, välfärdsbrottslighet och andra allvarliga oegentligheter.

Regionen avstyrker dock förslaget om att införa en lagstadgad skyldighet för kommuner, regioner och kommunalförbund att anmäla anställda som är skäligen misstänkta för vissa brott till åtal. Bedömningen är att dessa frågor i huvudsak redan kan hanteras genom befintliga regelverk, intern kontroll, visselblåsarfunktion, arbetsrättsliga processer, styrande dokument och samverkan med brottsbekämpande myndigheter.

Allmänt

Brott, korruption och andra oegentligheter i offentlig verksamhet måste tas på stort allvar. Förtroendet för regionens verksamhet förutsätter att medarbetare och förtroendevalda agerar sakligt, opartiskt och i enlighet med gällande regelverk.

Samtidigt bedöms en generell lagstadgad anmälningsskyldighet inte vara den mest ändamålsenliga lösningen. Förslaget riskerar att skapa en mer formaliserad och juridifierad hantering av misstankar, även i situationer där uppgifter är ofullständiga eller först behöver prövas inom arbetsgivarens ordinarie ansvar.

Redan i dag har arbetsgivaren flera etablerade skyldigheter och verktyg för att agera vid misstankar om brott, oegentligheter eller förtroendeskadligt agerande. Det omfattar bland annat intern kontroll, visselblåsarfunktion, arbetsrättsliga åtgärder, offentlighets- och sekretessreglering samt möjligheter och skyldigheter att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter.

Befintliga arbetssätt och styrning

Region Västerbotten har redan styrande dokument och arbetssätt som omhändertar misstankar om korruption, mutor och andra allvarliga oegentligheter.

I regionens riktlinje om korruption och muta anges att misstankar i första hand inom tjänstepersonorganisationen ska tas upp med närmaste chef, eller med gruppledare inom den politiska nivån, för vidare utredning. Det framgår även att regionjurist kan kontaktas, att visselblåsarfunktionen kan användas samt att polisanmälan ska göras vid misstanke om mutbrott eller annan form av korruption. Arbetsrättsliga åtgärder ska då också övervägas.

Visselblåsarfunktionen möjliggör rapportering av allvarliga missförhållanden, exempelvis ekonomisk brottslighet, korruption, mutor och andra allvarliga händelser. Rapporterna hanteras av en särskild och oberoende granskningsgrupp.

Därutöver bedrivs ett systematiskt arbete med intern kontroll, som ska bidra till att förebygga, upptäcka och åtgärda fel och brister samt vara en del av regionens ledning och styrning. Arbetet omfattar riskanalyser, kontrolltester och åtgärder, där oegentligheter är ett uttryckligt riskområde.

Ett råd mot välfärdsbrottslighet och korruption har också inrättats. Rådet ska utveckla ett mer systematiskt arbetssätt och har identifierat flera riskområden, bland annat HR-frågor, anställningsprocessen, bisysslor, inköp, upphandling, ekonomiprocesser och privata utförare.

Varför ytterligare lagreglering inte bör införas

Region Västerbotten bedömer att en lagstadgad anmälningsskyldighet inte är en tillräckligt träffsäker åtgärd för att stärka arbetet mot korruption och annan brottslighet i kommuner och regioner.

Förslaget riskerar att leda till ökad administration och fler formella bedömningar i ett tidigt skede, utan att det nödvändigtvis stärker det förebyggande arbetet. Det kan också leda till att anmälningar görs av försiktighetsskäl innan underlaget är tillräckligt klarlagt.

Arbetsgivaren behöver även fortsättningsvis kunna göra en samlad bedömning av hur en misstanke ska hanteras. I vissa fall är polisanmälan eller kontakt med brottsbekämpande myndighet självklart. I andra fall kan intern utredning, arbetsrättsliga åtgärder, visselblåsarfunktion, avvikelshantering eller intern kontroll vara mer ändamålsenliga första steg.

En fortsatt utvecklat och riskbaserat arbete inom befintliga styrsystem bedöms därför vara mer ändamålsenligt än en generell lagstadgad anmälningsskyldighet.

Kommunal självstyrelse och lokal organisering

Kommuner och regioner är stora och komplexa organisationer med skilda verksamheter, ansvarsfördelningar och beslutsstrukturer. Mot den bakgrunden bör arbetssätt för att hantera misstänkta oegentligheter utformas inom ramen för den kommunala självstyrelsen och utifrån respektive organisations förutsättningar.

Promemorian reglerar inte närmare hur den föreslagna skyldigheten ska fullgöras. Det innebär att lagstiftningen riskerar att skapa en ny skyldighet utan att lösa centrala praktiska frågor om ansvarsfördelning, beslutsmandat, dokumentation och samordning mellan HR, juridik, säkerhet och verksamhet.

Region Västerbotten vill även framhålla att förslaget förutsätter att kommuner och regioner ska bedöma när en misstanke uppnått nivån skäligen misstanke om brott. Detta är en kvalificerad straffrättslig bedömning som normalt görs inom rättsväsendet. Det är inte självklart att kommuner och regioner har förutsättningar att göra sådana bedömningar på ett enhetligt och rättssäkert sätt.

Region Västerbotten bedömer även att promemorian inte i tillräcklig utsträckning analyserar konsekvenserna för kommuner och regioner i rollen som arbetsgivare. Förslaget påverkar hur misstänkta oegentligheter hanteras inom ramen för arbetsgivaransvaret men konsekvenserna för befintliga arbetsrättsliga processer har inte belysts närmare.

Region Västerbotten delar inte promemorians bedömning av den tid och de resurser som kommer att krävas för att införa den föreslagna anmälningsskyldigheten. Ett genomförande förutsätter bland annat att ansvarsfördelning, beslutsmandat, dokumentation och samordning mellan berörda funktioner tydliggörs. Därutöver krävs framtagande och införande av nya rutiner, kompetenshöjande insatser samt löpande stöd i enskilda ärenden. Sammantaget bedöms förslaget därför medföra ett större resursbehov för regionen än vad som framgår av promemorian.

Region Västerbotten bedömer vidare att uttrycket "annat brott" är alltför otydligt. Det framgår inte tillräckligt klart vilka brott som omfattas eller vilka omständigheter som ska vara avgörande för bedömningen. Denna oklarhet riskerar att försvåra en enhetlig, förutsebar och rättssäker tillämpning samt leda till att jämförbara situationer bedöms olika. Om förslaget genomförs behöver begreppet därför avgränsas och förtydligas i lagtext eller författningskommentar. Region Västerbotten bedömer vidare att förslagets otydlighet riskerar att leda till betydande skillnader i tillämpning mellan kommuner och regioner. Detta kan i sin tur innebära minskad förutsebarhet och likabehandling.

Statens insatser bör i stället inriktas på vägledning, kunskapsstöd och samverkan som stärker kommuners och regioners befintliga arbete.

Personuppgifter och sekretess

Ärenden om misstänkta brott i anställningen innebär ofta hantering av integritetskänsliga uppgifter. En lagstadgad anmälningsskyldighet kan medföra att fler uppgifter om enskilda arbetstagare behandlas och lämnas vidare i ett tidigare skede.

Det förstärker behovet av tydliga och rättssäkra interna processer. Region Västerbotten bedömer att detta bäst uppnås genom styrande dokument, kompetensstöd och etablerade beslutsvägar, snarare än genom en generell anmälningsskyldighet.

Avslutande synpunkter

Region Västerbotten delar promemorians ambition att stärka arbetet mot brott, korruption och andra oegentligheter i offentlig verksamhet. Regionen bedömer dock att förslaget om en lagstadgad anmälningsskyldighet inte är nödvändigt eller tillräckligt ändamålsenligt.

Region Västerbotten bedömer mot bakgrunden ovan att den föreslagna lagstadgade anmälningsskyldigheten inte bör införas.

Arbetet bör i stället stärkas genom fortsatt utveckling av intern kontroll, visselblåsarfunktion, riktlinjer mot korruption och mutor, arbetsrättsliga processer, riskanalyser, kunskapshöjande insatser och samverkan med brottsbekämpande myndigheter. Det ger bättre förutsättningar för en rättssäker, proportionerlig och verksamhetsnära hantering av misstankar om brott och andra allvarliga oegentligheter.

Beslut i detta ärende har fattats av regionstyrelsen den 22 september 2026 § 164.